

**Inhoudelijke voortgangsrapportage van het project
afronding onderzoek verhoging grondwaterstand
(periode november 2014 t/m juni 2015)**

**Commissie
Grondwater**
Oud Hillegersberg

Op 7 november 2014 heeft de commissie grondwater Oud Hillegersberg (cgOH) als bewonersinitiatief het project “afronding onderzoek verhoging grondwaterstand” ingediend. De startdatum is 1 januari 2015, de einddatum 31 december 2016. Doelstelling is om in (Oud) Hillegersberg voortschrijdende paalrot als gevolg van de lage grondwaterstand tegen te gaan en zodoende te VOORKOMEN dat er verdere funderingsschade optreedt. Uitgangspunt zijn de bestuurlijke afspraken die in november 2014 zijn gemaakt tussen gemeente, hoogheemraadschap en bewoners van Oud Hillegersberg. Op 8 december 2014 heeft de gebiedscommissie het initiatief van de cgOH gehonoreerd.

Deze rapportage geeft een terugblik op zes belangrijke activiteiten in de periode november 2014 t/m juni 2015 en geeft een vooruitblik op de periode t/m december 2015. Bijlage 1 geeft een opsomming van de belangrijkste activiteiten in de periode november 2014 t/m juni 2015. De Community InHillegersberg verzorgt de financiële administratie van het project en ondersteunt de communicatie (website etc.). Begin 2016 wordt een financiële voortgangsrapportage uitgebracht.

Terugblik periode november 2014 t/m juni 2015

1) Overleg met wethouder Eerdmans

In januari 2015 hebben we als commissie wethouder Eerdmans en hoogheemraad mw. Van Zoelen ontvangen en toegelicht wat de problematiek in de wijk Oud Hillegersberg behelst. Door de lage grondwaterstand dreigen ook in deze wijk steeds meer panden funderingsschade op te lopen. Oorzaken hier zijn bekend: het verlaagde polderpeil en de drainerende rioleringen en drains.

**werkbezoek Oud Hillegersberg,
22 januari 2015: wat wilt u van mij?**

In juni 2015 is de cgOH ontvangen door wethouder Eerdmans. De cgOH beantwoordde de vraag van de wethouder van januari 2015: wat wilt u van mij? De wethouder nam kennis van de berekening dat in Rotterdam de te vermijden kosten funderingsherstel door paalrot oplopen tot € 1 miljard. Besproken werd het vervangen van de riolering langs de Straatweg. Afgesproken is dat er in de klankbordgroep voorafgaand aan de informatieavond over d Straatweg met alle betrokkenen nader overleg komt over de afweging van problematiek van wateroverlast en onderlast (in de klankbordgroep zijn tot op heden alleen de bewoners aan bod gekomen met wateronderlast). Hierbij staat de hoogte van het drainageniveau van de aan te leggen drains centraal. De commissie is van mening dat het voorgestelde drainageniveau te laag is voor de houtenpaalfunderingen langs de Straatweg en voor de zijstraten ervan. De wethouder aanvaardt de uitnodiging om eind 2016 met de portefeuillehouder HHSK vragen van burgers te beantwoorden over de mogelijkheden om eind 2021 de grondwaterstand en grondwatersysteem in Oud Hillegersberg en Hillegersberg-Zuid op orde gebracht te hebben. De bestuurlijke afspraken tussen gemeente, hoogheemraadschap en bewoners Oud Hillegersberg van november 2014 zijn hierbij uitgangspunt.

2) Onderzoek droogstand funderingshout Graven- en Bloemenbuurt

Met een tiental bewoners heeft de cgOH onderzoek verricht naar de omvang en oorzaken van droogstand van funderingshout in de Graven- en Bloemenbuurt van de wijk Hillegersberg Zuid. Op maandag 29 juni 2015 is het eindrapport aangeboden aan de Bewonersinitiatiefgroep Kleiwegkwartier (BIK) en aan de projectleider "Goed gefundeerd". Het rapport wordt nog aangeboden aan de Bewonersorganisatie Kleiwegkwartier (BOK). Dit rapport is gericht op voorkomen van verdere funderingsschade als gevolg van te lage grondwaterstand. Als zodanig vormt het een aanvulling op de funderingsonderzoeken die in de Bloemenbuurt op dit moment worden gedaan.

Het rapport concludeert het volgende:

- Bij het merendeel van de panden in de Graven- en Bloemenbuurt treedt vanaf 2005 droogstand van het funderingshout op. De huidige waardevermindering van woningen door droogstand bedraagt minimaal € 5 miljoen, bij aanhoudende droogstand en funderingsschade loopt dit op tot € 14 miljoen.
- Bemalingen van grondwater in Rotterdam Centrum en Rotterdam Noord en het slecht functioneren van de - in de periode 1998-2006 vervangen - riolen zijn waarschijnlijk de oorzaken van de daling van de grondwaterstand.

Aanbevolen wordt om

- bij bemalingen compenserende maatregelen te treffen;
- nader onderzoek te doen naar het slecht functioneren van de in periode 1998-2006 vervangen riolen;
- bij het toepassen van waterpasserende verharding gelijktijdig de hemelwaterafvoer van woningen af te koppelen;
- in Hillegersberg Zuid de gebiedsgerichte aanpak uit het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) uit te werken en uit te voeren: het vervangen van riolen in samenhang met de zorgplichten voor hemel- en grondwater en de wateropgave (het scheiden van het hemelwater van de huishoudelijke afvalwaterstroom).

3) Presentaties

Het Kennis Centrum Aanpak Funderingsproblematiek (KCAF) bracht in november 2014 de brochure "grondwateraanvulling voor funderingsbehoud" uit; het is een inspiratieboekje met voorbeelden uit de praktijk. De cgOH werkte mee aan de totstandkoming van de brochure. Oud Hillegersberg was

één van de voorbeelden. Op het jaarcongres van de KCAF heeft de cgOH bij de workshop infiltratie van oppervlaktewater een presentatie gegeven (infiltratieleiding Oud Hillegersberg: proces, kennis bodem en water, effect infiltratieleiding en leerpunten).

Voor de Community InHillegersberg werden twee voordrachten gegeven tijdens ledenvergaderingen. Bij de Community is veel belangstelling voor de activiteiten van de cgOH en specifiek voor de bemalingen bij de aanleg van de A13-A16.

Daarnaast is een presentatie verzorgd voor de landelijke Werkgroep Stedelijk Waterbeheer (titel: gevolgen van bemalingen voor bewoners van Hillegersberg Zuid). Van de deskundige leden kwamen veel positieve reacties.

4) Onderzoek peilverhoging stedelijk gebied Oud Hillegersberg

Een actie voor het Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK), die is opgenomen bij de bestuurlijke afspraken van november 2014, is het onderzoeken van een mogelijke verhoging van het oppervlaktewaterpeil met 5 cm. In dit kader wordt onderzocht wat in het stedelijk gedeelte van Oud Hillegersberg het effect is van een oppervlaktewaterpeilverhoging van 5 cm op de grondwaterstand. Haskoning DHV voert dit onderzoek in de tweede helft van 2015 uit. De verhoging van de grondwaterstand wordt berekend met een hydrogeologisch model.

De begeleiding van het onderzoek gebeurt door het HHSK. Daarnaast wordt een klankbordgroep ingesteld. De klankbordgroep adviseert het HHSK over de opdracht en de resultaten. De gemeente Rotterdam en de cgOH zijn uitgenodigd om deel te nemen in de klankbordgroep.

5) Peilverlagingen polder Berg- en Broek

Het uitbrengen van de notitie "Peilverlagingen polder Berg- en Broek" door de cgOH is vertraagd door het urgente onderzoek voor het Kleiwegkwartier. Deze notitie beschrijft de peilverlagingen van de afgelopen twee honderd jaar en behandelt de besluitvorming bij de peilverlagingen. Uit het onderzoek blijkt dat alleen landeigenaren stemgerechtigd waren, waarbij enkele grootgrondbezitters (inclusief gemeente) bij besluitvorming over peilverlaging de doorslag gaven. Het onderzoek wordt zo spoedig mogelijk afgerond. De notitie wordt in het kader van de discussie over peilverhoging van de Bergse plassen aangeboden aan het HHSK (zie activiteit no 4).

6) Archeologie en bevolkingsparticipatie

Het onderzoek van cgOH heeft meerdere raakvlakken met archeologie en burgerparticipatie. Tineke van Oosten is al langere tijd zeer actief op het gebied van burgerparticipatie. Hiervoor is bij een aantal organisatieonderdelen van de gemeente Rotterdam veel belangstelling. Het Bureau Oudheidkundig Onderzoek Rotterdam (BOOR) heeft veel interesse voor de kennis van de Holocene afzettingen in het gebied Hillegersberg-Schiebroek en vooral naar het voorkomen van rivierduinafzettingen en de hierop aanwezige resten van bewoningssporen uit de midden steentijd. Binnenkort worden de mogelijkheden van samenwerking verkend.

Vooruitblik juli 2015 t/m december 2015

De belangrijkste activiteiten voor de periode juli 2015 t/m december 2015 zijn:

- begin juli is aan WARECO en FUGRO opdracht gegeven om een contra-expertise van de verkenning droogstand funderingen Graven- en Bloemenbuurt uit te voeren. De rapportage wordt eind juni verwacht. Er is een tiental afspraken gemaakt met specialisten om de inhoudelijke kennis van bodem en grondwater te verdiepen en de haalbaarheid van maatregelen uit te werken. In de komende maanden is het “maatschappelijk en beleidsmatig laten landen” van de aanbevelingen een belangrijke activiteit.
- op korte termijn speelt de discussie over het niveau van de drainage-infiltratieleiding langs de Straatweg. Ter onderbouwing van ons standpunt wordt een notitie opgesteld, met bijzondere aandacht voor doelmatigheid. Eind augustus wordt deze notitie verspreid.
- het aanleveren van gegevens en kennis voor de studie peilverhoging stedelijk gebied Oud Hillegersberg (DHV Haskoning).
- de notitie “peilverlagingen polder Berg- en Broek” wordt in 2015 afgerond.
- in de komende maanden wordt met de Community InHillegersberg de communicatie op orde gebracht. Dit is hard nodig, want de kwaliteit van onze (digitale) communicatie is (nog) onvoldoende.
- het zoeken naar geschikte studenten bij Universiteit van Utrecht en TU Delft om in 2016 onderzoek te doen naar grondwatersysteem in Hillegersberg en omgeving en naar 2) maatregelen om de grondwaterstand te verhogen in Hillegersberg.

Bijlage 1 Belangrijkste activiteiten november 2014 t/m juni 2015

20 november 2014 jaarcongres Kennis Centrum Aanpak Funderingsproblematiek, TU Delft. Bijdrage aan de brochure Grondwateraanvulling voor funderingsbehoud, een inspiratieboekje met voorbeelden uit de praktijk. Op het jaarcongres KCAF werd bij de workshop infiltratie van oppervlaktewater een presentatie gegeven (infiltratieleiding Oud Hillegersberg: proces, kennis bodem en water, effect infiltratieleiding en leerpunten).

25 november 2014 Bijzondere Algemene Ledenvergadering Bewonersorganisatie Molenlaankwartier. Presentatie "Funderingsproblematiek-grondwater in Oud Hillegersberg en het Kleiweg- en Molenlaankwartier (inclusief A13/A16)".

Op 8 december 2015 heeft de commissie voor 2015 en 2016 een subsidie ontvangen van de gemeente Rotterdam, conform het besluit van de gebiedscommissie Hillegersberg-Schiebroek deze toe te kennen voor het verdere grondwater onderzoek in Hillegersberg.

10 december 2014 bijwonen bijeenkomst negatieve kleef, FUGRO Leidschendam.

22 januari 2015 organisatie van werkbezoek wethouder Eerdmans en hoogheemraad Van Zoelen aan Oud Hillegersberg.

11 februari 2015 Kenniscafé Funderingsproblematiek, Van Nelle Fabriek, Rotterdam. Op uitnodiging van de Rabobank Rotterdam, Woonstad Rotterdam en gemeente Rotterdam is met betrokken partijen zoals banken, corporaties, makelaars en notariaat de Rotterdamse Agenda Funderingsaanpak besproken.

30 april 2015 Lezing voor de Probusclub Hillegersberg 1993. De titel van de lezing: Geschiedenis van Hillegersberg, landschap en mens door een geologische bril.

21 mei 2015 Presentatie voor Werkgroep Stedelijke Waterbeheer: Gevolgen van bemalingen voor bewoners van Hillegersberg Zuid.

15 juni 2015 Uitnodiging van hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard HHSK klankbordgroep "onderzoek naar de effecten van (het verhogen van) het oppervlaktewaterpeil van de Bergse plassen op de grondwaterstand".

16 juni 2015 Bilateraal overleg met wethouder Eerdmans

25 juni 2015 Presentatie op de algemene leden vergadering van de Community InHillegersberg: droge voeten en natte palen en de reuzin Hillegonda.

29 juni 2015 Aanbieding van het eindrapport "Graven- en Bloemenbuurt, oorzaken droogstand funderingshout" aan de vertegenwoordigers van het Bewonersinitiatief Kleiwegkwartier (BIK) en de projectleider "Goed gefundeerd".

